

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quintum instrumentum, ingens desiderium Virtutis. Cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

*Psal. 72.
20.*

*Aug. 19.
de ciuit.
c. 25.*

*Bern. ser.
22. in
Cant.*

*Psal. 24.
17.*

*Psal. 30.
8.*

*Psal. 118.
61.*

sunt se comprehendere posse sapientiam, ad ciuitatem minime peruenerunt. De qua in Psalmo dicitur: Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum dissipabis.] Hæc ille. Audi etiam quid Augustinus de his virtutibus dicat, etiamsi honestas in illis queratur: Licet à quibusdam tunc vera & honesta putentur esse virtutes, cum ad seipsas referuntur, nec propter aliud expetuntur, etiam tunc inflata ac superba sunt, & ideo non virtutes, sed vitia iudicanda sunt. Sicut enim non est à carne, sed super carnem, quod carnem facit viuere: sic non est ab homine, sed super hominē, quod hominē facit beatè viuere.] Non ergo est vera virtus, quæ ad meritū proficit sine gratia Dei, nō est vera virtus sine Christi sequela, ad quā cum homo impotēs sit, debet ita seipsum ad itinera virtutū animare, vt nō in seipso, sed in Christo eum adiuuante confidat, sine cuius auxilio nec primum initium virtutis attinget: Quare Bernardus optimè huius mundi sapientes irridet, dicens: Quid vobis cum virtutibus, qui Dei virtutem, Christum, ignoratis? Vbinam, quælo, vera prudentia, nisi in Christi doctrina? Vnde vera iustitia, nisi de Christi misericordia? Vbi vera temperantia, nisi in Christi vita? Vbi vera fortitudo, nisi in Christi passione? Soli ergo, qui eius doctrina imbuti sunt, prudentes dicendi sunt: soli iusti, qui de eius misericordia veniam peccatorum consequuti sunt: soli temperantes, qui eius patientiæ documenta fortiter in aduersis tenent. Incautum proinde quæ laborat in acquisitione virtutum, si aliunde sperandas putat, quàm à Domino virtutum, cuius doctrina, seminarium prudentiæ; cuius misericordia, opus iustitiæ; cuius vita, speculum temperantiæ; cuius mors, insigne est fortitudinis.] Hæc ille.

Hic itaque sit primus conatus voluntatis, quo pro virtute laborat, magnam de se ipsa diffidentiam concipere, & in Domino certissimam spem acquiritendæ virtutis & boni exitus, constituere. Cognoscat homo, se mille impedimentis esse cinctum, mille funibus & catenis compeditum, quominus possit iter virtutis arripere. Annon impedimenta sunt, corporis necessitates, quæ magnam partem temporis sibi vendicant, & dum homo ad cœlestia mente pergit, in terram redire, immò luto immergi compellunt? Ita sanè: vnde Dauid clamat ad Dominum: Tribulationes cordis mei multiplicatæ sunt: de necessitatibus meis erue me.] Et vt ostendat hæc necessitatum impedimenta à Domino solo posse tolli, alio loco ei hoc opus ascribit: Quoniam respexisti, inquit, humilitatem meam, saluasti de necessitatibus animam meam.] An non sunt impedimenta, passionis, quæ nos vel nolentes ad sensibilia trahunt, & multis quotidie imperfectionibus & peccatis inficiunt? Solus hoc dubitabit, qui filius Adæ non est, qui passiones non habet, qui sibi fomitem & proclitatem ad malum dominari non sentit. Si autem nullus est homo, sicut nullus est, qui primum illum hominem, Deo rebellem, genitorem non habeat, nullus etiam erit, qui in se ipso hanc difficultatem conservandæ animæ puritatis non aduertat. Isti sunt funes, istæ catenæ, de quibus sanctus quoque Propheta conquerebatur: Nam funes, inquit, peccatorum circumplexi sunt me: & legem tuam non sum oblitus.] Si enim funium nomine non tam insidias ab iniquis paratas, quàm propensiones ad malum, ex primis illis peccatoribus, scilicet ex protoparentibus relictas, intelligamus, quis ambigat, magnam laudem esse, Deique beneficio partam, legem Dei non obliuiscium, quem tales funes & catenæ constringunt? Quoties nos legem diuinam præteriuimus, dum his

A funibus ad malum trahebamur: Quoties dum conabamur dissolui, reperiebamus nos indissolubilibi nodo ligatos, & maiori difficultate constrictos? De his vinculis videtur loquutus Ambrosius, cum ait: Isti sunt funes, quibus trahuntur peccata, vt fune longo, & vt loro iugi vitulæ iniquitatis. Vitula enim indomita plus se iactat, & exultat, cum tenetur, nec acquiescit imperio, nec stringitur vinculo, sed magis, cum loro retrahitur, exasperatur. Itaque nec coacta se subiicit: nec tamen libera vinculorum est. Sicut ergo trahit vitula lorum iugi, quæ etsi non tenetur è proximo, tenetur tamen, nec se explicat, & absoluit: ita trahit vnus quisque peccator indomitis moribus iniquitates, qui putat se liberum, quia non est iugo subditus, subiectusque iudicio, & nescit quod non sit exutus, sed magis, vt illa vitula, & ipse se implicat suorum nexibus peccatorum. Hi sunt ergo funes delictorum nostrorum, quibus inuolumur, & ligamur, quemadmodum sunt & vincula delictorum. Et ideo Saluator, qui habet in potestate peccatorum dimittere, dicit iis qui sunt in vinculis: Exite. Vtinam & mihi dicat: Exi de vinculis tuis, exi de nexibus peccatorum tuorum, solæ funes erroris tui, quibus circumdatus & ligatus es.] Hæc ille. Opus est ergo Dei, quod ab affectibus expediatur, & os virtutibus moderemur. Sæpe enim volui humilitatem, exempli gratia, se ceteri, & in superbiam incidi: sæpe desideravi, & in medijs desiderijs, nescio quomodo, oppositum eius quod optaueram, feci: sæpe proposui, & apud me statui, me ipsum conculcare, & mundi gloriam contemnere, & quasi nihil statuerim, me super capita aliorum posui, & post auram popularem cucurri. Tam ambulabam humilitatis vias, & statim sediali quoque currebam, & dum minus sperandum esset, luto me ambitionis immergi: dum leuabar, allisus sum, dum ascendebam, corruui, & cum me magis mundare volebam, magis fœdus apparui. Post multos à conuersione mea annos nihil profeci, & laborem meum fructu vacuum vidi, & aliquod vel paruum augmentum virtutis concupitæ non sensi. Infelix ergo homo, quando tandem meum nihilum videbo? quando meam fragilitatem agnoscam? quando de me ipso diffidam? Tu ergo Domine, sis spes mea, tu fiducia mea, vt tandem per te consequar, quod in me confidens, & baculo arundineo innitens, obtinere non potui.

Quintum instrumentum, ingens desiderium Virtutis.

CAPVT II.

S I in assequendis virtutibus ita de nobis diffideremus, vt in nullo confideremus, extingueretur virtutis desiderium, quia impossibilis iudicaretur eius adeptio, & nemo rem desiderat, quam sibi inaccessible iudicat. Sed quoniam quo verius de nostris viribus desperamus, eo perfectius de Domini benignitate confidimus: hinc prouenit, vt humilis hæc & sancta diffidentia, desiderium virtutis accendat, & non desiderium ipsius, sed omnem torporem, & omnem desperationem extinguat. Post diffidentiam ergo, qua vir iustus de sua fragilitate desperat, magnum quoddam virtutis, quam quærit, desiderium comparare studeat, quod eum, & ad superandas difficultates, in virtutis itinere reperas, reddat alacrem, & ad eam accipiendam capacem. Desideria enim nos capaces virtutis efficere, & ad eam obtinendam disponere, manifestum est, cum

dicat

*Amb. ad
eundem
Psal. ser.
8.*

Psal. 80.
11.
dicat Dominus: Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Aegypti; dilata os tuum, & implebo illud.] Tantares est, os nostrum implere, vt eam sperantem necesse sit diuinæ potentie meminisse. Recordare, ô homo, ait Dominus, quia ego te de durissima seruitute Aegyptiorum eduxi, de obscuritate antiquarum tuarum iniquitatum extraxi, & in hac luce, quam modò expetis, respirare feci. Si hæc tam eximia, tam facultatem tuam excedentia præstiti, etiam potens ero, os tuum dilatum implere. Aperi igitur illud, vt alimentis suauissimis impleam. Quod autem, & quale est hoc os, quod, vt impleamur & fatiemur, aperire debemus? Ex qualitate apertionis, & alimenti percipiendi, id facile colligimus. Dilata os tuum, inquit Augustinus, confitendo, amando; & adimplebo illud, quoniam apud me est fons vitæ. Non os corporis, sed os cordis confessione, siue laude & amore aperitur: non os corporis, sed cordis vita impletur, ex fonte vitæ manante; nam ori corporis cibos mortuos ingerimus, & si quid viuens comedendum est, prius occidimus, vt comedamus. Os verò cordis non est aliud, quam desiderium cordis, quare istud aperendum est, vt vita, scilicet virtute, qua spiritaliter viuimus, qua ad vitam æternam tendimus, impleamur. Est os nobis intus, ait alio loco idem sanctus pater Augustinus, ibi rogamus. Et, si hospitium, vel domum Deo præparauimus, ibi loquimur, ibi exaudimur. Et Ambrosius affectum voluntatis, os animæ vocat, quo validè ad Dominum clamamus, & spiritum gratiæ eius attrahimus. Sicut ergo cum os corporis aperimus, illud capax facimus alimenti suscipiendi, & quo magis aperimus, necessarii cibi plus accipimus: ita cum desiderium, & affectum magis ac magis ad virtutem dilatamus, & vehementius eam concupiscimus, citius à Domino, & plenius, ac perfectius obtinemus. Scriptum est enim: Desiderium pauperum exaudiuit Dominus.] Qui autem sunt pauperes, nisi humiles, & sibi ipsis minime præsertentes? Sed horum Dominus desiderium exaudit, cum eos bonis concupitis replet.

Virtus profectò, est gemma pretiosa, vel potius thesaurus incomparabilis, quem à Domino non accipimus, nisi prius paratum sit, vbi illud recondamus. Nam de timentibus Dominum dictum est: Qui timent Dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas.] Parant illi corda sua, dum ea bonorum Domini faciunt capacia: & sanctificant animas suas, dum vitiiis, quæ eas replebant, & ingressum virtutum impediabant, ac peccatis euacuant. Tunc verò animæ vitiiis euacuantur, cum desideria secularia ac noxia reiciunt; & tunc corda boni sunt capacia, cum in bonis desideriiis exercentur. Ergo bonorum ac virtutum desideria sunt, quibus timentes Dominum corda sua præparant, vt opes ac thesauros virtutis recondant. Hæc bona desideria sunt animarum sinus, in quibus virtutes concupitas recipiunt. Iob suum sinum habebat, qui dicebat: Et in sinu meo abscondi verba oris eius.] In sinu autem verba Domini abscondere, est, sanctis desideriiis mandata eius implere. Quæ desideria, faciente Domino, opus subsequitur, cum non solum corde & desiderio, sed etiam in opere lex diuina custoditur: Quod iustus sæpe in sua conuersatione experitur, de quo dictum est à Davide: In lege Domini voluntas eius:] vtique desiderium eius, & concupiscentia eius, & quia quæ cupimus, facile cogitamus. Et in lege eius meditabitur die ac nocte.] Quid autem inde sequitur? Certè: Et erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decur-

Iob. 23.
12.
Iob. 23.
12.
Psal. 1.2.
Ibid. n. 3.

A sus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo.] Vide quomodo fructus desiderium sequatur, & quomodo opus nostrum sinum repleat, & qua ratione sinus desiderij nos boni desiderari capaces efficiat. Pulchrè Augustinus hæc omnia docet, qui sic ait: Tota vita Christiani boni, sanctum desiderium est. Quod autem desideras, nondum vides: sed de desiderando, capax efficietis, vt cum venerit, quod videas, implearis. Sicut enim si velis implere aliquem sinum, & nosti quam magnū est quod dabitur, extendis sinum vel facci, vel vtris, vel alicuius rei, nosti quantum missurus es; & si vides, quia angustus est sinus, extendendo, facis capaciorem: sic Deus differendo, extendit desiderium, desiderando, extendit animum, extendendo, facit capaciorem. Desideremus ergo fratres, quia implendi sumus. Videte Paulum extendentem sinum, vt possit capere quod venturum est. Ait: Non quia iam acceperim, aut iam perfectus sim. Fratres ego me non arbitror apprehendisse.] Quid ergo agis in hac vita, si nondum apprehendisti? Vnum autem, quæ retrò oblitus, in ea, quæ antè sum extensus, secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis.] Extensum se dixit: & secundum intentionem sequi se dixit. Minorem se sentiebat ad capiendum quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Hæc est vita nostra, vt desiderando exerceamur.] Sic ille. Iam liquet, quomodo nos desideria capaces virtutis efficiant, quia sunt tanquam sinus, in quorum latitudine virtus absconditur. Et qui non habet sinum, non mirum, si virtutem nunquam acquirat, quam acquisitam sine sinu, id est, sine desiderio, non magni reputaret, nec ad securitatem eius, ne scilicet à furibus & demonibus rapiatur, haberet vbi recondere. Mensuram bonam, & confertam, ait Saluator, dabunt in sinum vestrum:] videlicet ostendens eam mercedem æternam nobis dandam esse, quæ omnino nostrum desiderium expleat. Si autem desiderium mercedem præmij antecedit, merita etiam virtutum antecedit, necesse est, quia cum hæc sint velut illius præmij semina, in eadem terra debet seminari, in eodem sinu recondi. Quare si gloria est surrectura in terra sitiente, id est, in corde concupiscente, & quod desiderio illius fruendæ ardeat, oportet vt in eodem corde virtus affurgat. Animaduerte, cui terræ Dominus aquam suæ gratiæ ad fructificandum promittat. Effundam, inquit, aquas super sitientem, & fluenta super aridam: effundam spiritum meum super seminum tuum, & benedictionem meam super stirpem tuam.] Et germinabunt inter herbas, quasi salices iuxta præterfluentes aquas.] Vis aquas gratiarum, vt semina spiritualis doctrinæ iacta fructificent? Sitim habe. Vis spiritum & benedictionem Domini, qua arbores satæ crescant, & promoueantur? Desiderium concipe: Vis instar salicem, quæ multum crescunt, germinare? Magnam & ardentem virtutis concupiscentiam ostende. Quoniam in terra cænosa, & luto desideriorum secularium plena, statuit Dominus guttas sui rosis non spargere, & benedictionem ad fructus virtutis ferendos haud quaquam concedere. Si quis sitit, ait, veniat ad me, & bibat.] Si non sitis, non venies, & si ad fontem vitæ non accesseris, & ex magno desiderio tuam sitim non aperueris, & aquam gratiæ non postulaueris, vtique ex fonte non bibes. Esurientes & sitientes, anima eorum in ipsis defecit. Et clamauerunt ad Dominum cum tribularentur: & de necessitatibus eorum eripuit eos.] Sitientes clamant: clamantes liberantur. Si virtutem non sitis, nunquam tuam tribulationem & miseriam senties: si eam non sentias, nunquam ex corde

Aug. in 1. Ioan. tra. 4. ad 63.

Philipp. 3. 12. 13.

Ibid. n. 14.

Luc. 6. 38.

Isa. 44. 3.

Ioan. 7. 37.

Psal. 106. 5. 6.

clamabis, sed quasi subfannando postulabis: si non clamaueris, nunquam a vitis dissolueris: si ab eis solutus non fueris, nec virtutem acquires. Ergo desiderium capacitatem affert, & aditum aperit, vt virtutem possis acquirere.

Non solum autem desiderium virtutis nos capaces eius facit, verum etiam difficilia quæque occurrentia, & adeptioni eius obfistentia, vincit, & ea facile vitari posse decernit. Et dum anima quasi præ desiderio virtutis deficit, robustiores vires ad eam insequendam, & sibi vendicandam sentit. Vnde Ambrosius ait: Ista defectio, id est, istud magnum desiderium, quo in nobis præ expectationis impatientia deficiamus, imminutionem quidem fragilitatis, sed assumptionem virtutis operatur. Quæ, rogo, non audent desideria impura luxuriosorum, quas molestias non sustinent, quæ non subeunt pericula, vt pulchritudine cupita potiuntur: Sed non sunt, nec debent esse minora desideria iustorum, quibus ad omnem virtutem & sanctitatem inhiant. Quare ergo non credemus, ea ad molestias, ad pericula, & ad labores, pro virtute sustinendos, animare? Præsertim quod ad illa turpia sola impellit caro; ad ista pulchra spiritus gratiæ potentior mouet: ab illis conscientia & timor gehennæ retrahit; ab istis solus impotens sibilus aduersarij deterrit. Athalia ex desiderio regnandi interfecit filios alienos: Abraham verò ex desiderio obediendi promptissima voluntate ad filium suum vniuentum & dilectissimum, & à quo posteritatem expectabat, occidendum exiuit. Desiderium filiorum ad hoc Rachelem adducit, vt quasi muliebrem verecundiam deponat, & marito dicat: Damih i liberos, alioquin moriar. Desiderium remissionis peccatorum ita Magdalenam possidet, vt omni muliebris timore deposito, non apud maritum, sed in conspectu Pharisæi superbi hominis & multorum discumbentium, magnam confusionem & erubescenciam sustineat. Auari, & raptores multa ex desiderio diuitiarum sunt aggressi pericula, & multas, vt diuites essent, difficultates superarunt. At innumerabiles iusti, ex perfectionis desiderio maximas opes & amplissimas dignitates abiecerunt. Potentius igitur est virtutum quam vitiorum desiderium, & licet istud multa difficilia audeat, at illud ad res sublimiores & difficiliore aggrediendas instigat. Optimè dixit Chrysostomus: Quando quis fauciatu charitatis desiderio, nihil difficile spectat: sed id, quod fuerit plenum periculis & multa miseria, leuiter fert, ad vnum hoc videns, quomodo suo potiatur voto & desiderio. Et alio loco idem Beatus Pater pulchrè ait: Nihil est quod non superet amor cum desiderio. Cum autem & Dei sit desiderium, omnium est altissimum: & neque ignis, neque ferrum, neque paupertas: non infirmitas, non mors, neque aliud quid huiusmodi graue videbitur talem amorem possidentis: sed omnia decidens, ad cælum volabit, & illic morantibus nihil se geret indignius, aliud intuens nihil, non cælum, non terram, non mare, sed ad vnam tantum pulchritudinem intentus illius gloriæ: & nec eum præsentis vitæ tristitia humiliabit, nec extollere, & inflare suaui poterunt, & voluptatem habentia. Hæc ille. Ex quibus constat, magnam esse desiderij vim, præsertim si fit boni ad ipsum bonum consequendum. Quia nihil inuenimus, quod ab eius adeptione nos retrahit, si omnia impedimenta, faciente id boni desiderio, reputamus facilia. Meritoque desiderium comparauimus oleo, quod ingum putrefacit, ne oneret: & robori mentis, quod pondus difficultatis alleniet.

Tanta ergo cum sit bonorum desideriorum, tum

A vilitas, tum efficacitas, necesse est vt ad virtutem consequendam virtutis desiderij vtamur. Cupiamus eam, vt nobis sui copiam faciat, & ne tanquam ab indignis auferat. Equissima illa est, quæ nemini, saltem sine merito desiderij, se offert: & suauissima, quæ à se desiderantibus non discedit. Virtus colenda est, inquit Lactantius, non imago virtutis; & colenda est non sacrificio aliquo, aut thure, aut precatione solenni, sed voluntate sola atque proposito. Nam quid est aliud colere virtutem, nisi eam comprehendere animo & tenere? Quod vnusquisque simulacrum cepit velle, consequitur. O magna virtutis largitas, quæ solos nolentes auerfat, volentibus autem eam se vltro donat, & rem omnium creaturarum pretiosissimam, non auro, non argento, sed sola voluntate mercamur! Quia velle, & concupiscere virtutem, aliqua virtus est, & dum magis roboratur virtutis concupiscentia, magis ipsa virtus roboratur & crescit. Quis non solo vitæ temporalis aut salutis desiderio vitam & salutem emeret? Quis non sola opum ac dignitatum concupiscentia opes & dignitates compararet? Sed virtus, o homo, desiderij emittit, & quia hoc ipsum quod est desiderare virtutem, pars est virtutis, desiderij possidetur. Non in his tua desideria occupes, quæ adepta contristant, & amplexata te amplectentem inquietant. Huiusmodi sunt omnia visibilia, quæ vilia cum sint, & ad solum vsum concessa, non sunt anxie desideranda, sed ad solam necessitatem, & vt media ad virtutem assumenda. In his verò, quæ fatiant, quæ delectant, quæ implent, tua desideria constitues. Hæc autem sunt veræ virtutes & solidæ, quia cum illarum ministerio Deus ad nos veniat, corda nostra, aliquid magnum, quo impleantur, sitientia, tranquillat. De vera quippe sapientia, qua omnis virtus continetur, sapiens ait: Generositatem illius glorificat, id est, clarissimam & præstantissimam esse manifestat, contubernium habens Dei: quod scilicet cum Deo iniuit societatem, vt in eodem corde viri iusti virtus & Deus pariter commorentur. Isti duo hospites, virtus & Deus, quid mirum, si hospitium nostræ mentis impleant, & nullam in eo tristitiam, aut inquietudinem manere permittant? Sanè quidem id experiebatur idem sapiens, qui postea ait: Proposui ergo hanc adducere mihi ad conuiuendum: sciens, quoniam mecum communicabit de bonis, & erit alloquutio cogitationis & rædij mei. Idem & tu dicas, o homo: Hanc decreui orationibus, gemitibus, & desiderijs promereri, quoniam gratiæ donis me ditabit, & sua præsentia cogitationem meam illuminabit, & omne tedium ac molestiam summouebit. Et si quidem desideria ad fatietatem tendunt, & pro quiete mentis admittuntur, solam virtutem, mentisque puritatem, & Dei in te habitationem concupisce; qua habita, nequam tristaberis, sed finem tuorum desideriorum consequeris. Vt enim dixit expertus Augustinus: Inter temporalia & æterna hoc interest, quod temporale plus diligitur, antequam habeatur: vilescit autem, cum aduenit, non enim fatiat animam, cui verax & certa sedes, æternitas: æternum autem ardentius diligitur adeptum, quam desideratum, quia nunquam de illo homo tantum æstimare potuit, quantum postea adipiscens inuenit. Virtus verò cum æternis est computanda, quam nobiscum hinc emigrantes deferemus. Hanc igitur, quæ nunquam vilescet, sed in maiori pretio habebitur, cupiamus.

Nec quocumque virtutis desiderio debemus esse contenti, sed illo, quod magnum & efficax sit, & nos pro virtute anxios reddat, & ad eam inquirendam

assidue

Ambrosius in
Psalmi. 118.
ser.

4. Reg. 11.
1.
Gen. 22.
3.

Gen. 30.
1.

Chrysostomus
15. in Genesim.

Idem h. 64. ad Populum Antiochenum.

Lactantius
lib. 1. de
numeratione
ser. 220.
post med.

Sap. 8. 3.

Ibid. 10. 9.

Aug. 1.
de doctrina
Christiana
c. 10. 3.

affidue sollicitet. Nam res magnæ eo ipso quod tepidè desiderantur, contemnuntur: quoniam illo desidio-
so & tepido desiderio dicimus non esse maiores re-
bus vilissimis, quæ simili desiderio solent à nobis ap-
peti. E contra verò, cum virtutem cupimus vehem-
enter, profitemur eam esse dignissimam, quæ in
mente, ad Deum possidendum creata, sine vlla eius-
dem mentis iniuria tantum sui desiderium inimitat.
Virtus per se præstantissima est; ergo ardentissimo de-
siderio est appetenda, quia res magnæ & eximia, non-
nisi post magnos labores nobis & post magna desi-
deria proveniunt. Et si ipsa ad nos sine hoc præ-
vio desiderio veniret, rubore suffunderemur, & ven-
ientem timidè & dolenter exciperemus, eo quod
ad sponsam tam pulchram, & tam sublimem exci-
piendam tepido solum nos desiderio parauimus. Si
enim nobilis sponsa, cum primum ad sui sponsi aedes
accedit, eum, scientem quidem suum aduentum, &
communi ac fordida veste circumdatum, & in aliis oc-
cupatum inueniret, putaret se fuisse contemptam, &
suam sortem deploraret, quod tam ingrato viro fue-
rit copulata coniugio: cur non virtus nos sui contem-
ptores appellet, si ad nos veniens, tepido desiderio,
quasi fordida veste, coopertis, & in amore rerum vi-
lissimarum occupatos inueniat? At fat scio, quia sponsa
prudentissima nunquam se periculo tantæ irrisionis
exponet, nec imparatos inueniet, quia ad imparatos
& tepidos nunquam venit, sed donec auidè deside-
retur, in suo se domicilio continebit. Quare tepidè
virtutem desiderate, est nolle virtutem, & eo ipso
quod præ desiderio magno in eius non amorem ac-
cendimur, ipsius possessione & suavissimo amplexu
frustramur. Et ea quæ modesta est & iusta, quæ
amatric nostra est, sed æquitatis seruatrix, ex mode-
stia oculis etiam tepidorum se offert, & ex iustitia se
abcondit: ex amore venire gestit, & ex æquitate di-
scedit. Esto tamen, quod ipsa nostræ stultitiæ mise-
reretur, & quasi amore & miseratione victa, vellet
nobis immerentibus, & non auidè cupientibus, sui
copiam facere, à Deo æquissimo iudice detineretur,
& ne ad nostras fores accederet, prohiberetur, ne
sponsam tam puram & nobilem indigni & fordidi
homunciones suscipere. Sciebat hoc sapiens, qui
ut hanc veram sapientiam impetraret, ait: Adij Do-
minum, & deprecatus sum illum ex totis præcordijs
meis. Qui si tantum ex parte cordis, id est, tepido
desiderio postularer, & se rerum terrenarum amo-
re, virtute indignum faceret, nunquam eam obtine-
ret. Et ipse Dominus inquit per os Ieremiæ: Erunt
mihî in populum, & ego ero eis in Deum, quia re-
uertentur ad me in toto corde suo. Quid est reuerti
ad Dominum ex toto corde, nisi toto desiderio &
conatu virtutem & rectitudinem sequi, & à peccatis
separari? Quare qui tepidè, aut potius sibi malum
deserit, qui negligenter virtutem inquit, nunquam
ita eam comparabit, ut in populo Dei, & inter iustos
& sanctos numerari mereatur. Si queritis, qua-
rite, ait Dominus per Isaiam, id est, si iustitiam qua-
ritis, eam non segniter, non oscitanter querite. Si
me desideratis, non tepidè & negligenter concupi-
scite. Si me queritis, ut exponit Hieronymus, stu-
diosius querite, ut me in iustitia ac virtute inuenia-
tis. Lex enim dicit: Cum quaeris ibi Dominum
Deum tuum, inuenies eum: si tamen toto corde qua-
sieris, & tota tribulatione animæ tuæ. Virtus ergo, in
qua, & per quam Deus quaeritur, ardentissimis desi-
deriis querenda est, quæ ipsa nullo modo vacua esse
patietur, sed statim post hæc desideria ad nos intra-
bit, lacrymas absterget, cor exhilarabit, & nos in suo-
rum amatorum dignitate constituet. Tunc profes-

A cō nullo modo (sicut res visibiles) in nostra aestima-
tione vilescet, sed apertè videbimus dignam esse, quæ
ardentissimis desideriis appetatur, & magnis labori-
bus comparetur.

Sed quomodo hæc desideria succedemus? Pri-
mò, humili & ardenti supplicatione. Ut enim inquit
Ambrosius, non est potestatis nostræ desiderium, sed
gratiæ Dei. Quare ab illo petendum est, in eius est
potestate, illud postulantis erogare. Secundò
consideratione earum perfectionum, quæ supra sunt
de virtute tractata. Nam sicut hæc magnam virtutis
aestimationem ingerunt; ita etiam desiderium accen-
dunt. Tertio, desideriorum inutilium compres-
sione. Mens quippe nostra, quæ semper aliquid di-
ligit, aliquid concupiscit, & sine amore & desiderio
esse non potest, statim diligit, & cupit caelestia, dum
non sinitur amare & desiderare terrena. Quarto
demum desideriorum exercitatione, ut scilicet ad de-
siderandum te adigas, & ad multiplicandos actus de-
sideriorum impellas. Si aliquem splendidis indu-
mentis fulgentem videas, dic, Modestia, est mea ve-
litis præclarissima, cuius comparatione hæc corpora-
lia indumenta sunt fordida: o si illius pulchritudine
mentem corpusque circumdarem! Si pretiosas men-
sas intuearis & lauta conuiuia, dic, meum conuiuium
& meus cibus est abstinentia, o si illam abundè gus-
tarem, quam mihi ista fercula corporalia vilescerent!
Si amicium ad dignitatem aut Prælationem euectum
audias; dic intra teipsum: mea dignitas & mea præ-
latio, est humilitas; o si hanc haberem, qua in
conspetu Dei & hominum, plus quam Prælati, & Ec-
clesiæ proceres insultati fulgerem. Si candidum li-
lum aspicias, dic, o lilium pulcherrimum, castitas,
quando te non iam in ore, sed in corde & in actione
gestabo, & tui suavissimi odore complebor! Si auri
memineris, dicito, o aurum pretiosissimum, charitas,
quando me ditabis, quando me Christo perfecte copu-
labis, quando ab omnibus terrenis rebus omnino
distingues? Ex omnibus occasionem desiderandi vir-
tutem capta, & te ad hæc desideria proferenda &
multiplicanda sollicita. Sic enim ille de quo scri-
ptum est: Desiderium animæ eius tribuisti ei; & vo-
luntate laborum eius non fraudasti eum: tibi vir-
tutem concupitam dabit, & post hanc vitam illi de-
bitam mercedem abundè concedet.

Ambr. in
Psalm. 118.
ser.

B esse non potest, statim diligit, & cupit caelestia, dum
non sinitur amare & desiderare terrena. Quarto
demum desideriorum exercitatione, ut scilicet ad de-
siderandum te adigas, & ad multiplicandos actus de-
sideriorum impellas. Si aliquem splendidis indu-
mentis fulgentem videas, dic, Modestia, est mea ve-
litis præclarissima, cuius comparatione hæc corpora-
lia indumenta sunt fordida: o si illius pulchritudine
mentem corpusque circumdarem! Si pretiosas men-
sas intuearis & lauta conuiuia, dic, meum conuiuium
& meus cibus est abstinentia, o si illam abundè gus-
tarem, quam mihi ista fercula corporalia vilescerent!
Si amicium ad dignitatem aut Prælationem euectum
audias; dic intra teipsum: mea dignitas & mea præ-
latio, est humilitas; o si hanc haberem, qua in
conspetu Dei & hominum, plus quam Prælati, & Ec-
clesiæ proceres insultati fulgerem. Si candidum li-
lum aspicias, dic, o lilium pulcherrimum, castitas,
quando te non iam in ore, sed in corde & in actione
gestabo, & tui suavissimi odore complebor! Si auri
memineris, dicito, o aurum pretiosissimum, charitas,
quando me ditabis, quando me Christo perfecte copu-
labis, quando ab omnibus terrenis rebus omnino
distingues? Ex omnibus occasionem desiderandi vir-
tutem capta, & te ad hæc desideria proferenda &
multiplicanda sollicita. Sic enim ille de quo scri-
ptum est: Desiderium animæ eius tribuisti ei; & vo-
luntate laborum eius non fraudasti eum: tibi vir-
tutem concupitam dabit, & post hanc vitam illi de-
bitam mercedem abundè concedet.

C Sextum Instrumentum, Intentio actualis
operandi ex fine Virtutis.

CAPVT. III.

IAM ad ipsas Virtutis actiones propius ac-
cedimus, in quibus primo loco Intentio
voluntatis dirigenda est, & finis aptus vir-
tutis actioni præfigendus, ut actio habi-
tum virtutis in mente vel efficiat, si virtus acquisita
fuerit, vel si infusa, eius augmentum mereatur. Ex
qua intentione omnis noster profectus dependet,
quia qualem finem nobis propoluerimus, tales omni-
no post actiones, euademus: si malum, mali: si bonum,
boni: si verò optimum & perfectum, euademus per-
fecti. Intentio etiam ipsam actionem mutat, nam ex
fine naturam accipit, & talis erit, qualem finem se-
piumque respexerit. Tribus ergo regulis, quod ad
nostrum institutum spectat, omnis usus huius instru-
menti completur.

Prima est: Ne in virtutum actionibus aliquem
præposterum finem, ut nostrum commodum, no-

stram

Sap. 8. 21.

Ierem.
24. 7.

Isa. 21.
12.

Hieron.
lib. 7. in
Isa. ad
eundem
locum.
Dent. 4.
29.

Psalm. 20. 3.